

LUKAS 1:57-2:20

In de vorige studie zagen we hoe Lukas de overgang liet zien van de tempel en priesterorde naar Maria in Nazareth. God kiest niet voor (menselijke) macht en status, maar voor geloof en nederigheid, en Maria antwoordde met lof in het *Magnificat*. Nu laat Lukas zien hoe Gods beloften verder vervuld worden: eerst in de geboorte van Johannes, die de voorloper is, en direct daarna in de geboorte van Jezus, de beloofde Messias. Zo komen de twee lijnen samen: van verwachting naar vervulling, van belofte naar werkelijkheid.

1) LUKAS 1:57-66: DE GEBOORTE VAN JOHANNES

In de Joodse cultuur werden geboortes gezien als een teken van Gods zegen en voorspoed. De naamgeving speelde daarbij een grote rol: de naam verbond het kind met familie en traditie, maar kon ook een profetische betekenis dragen over de roeping van het kind. Bij jongens gebeurde dit op de dag van de besnijdenis (de 8^e dag), als teken dat de jongen deel kreeg aan het verbond van Abraham, vergelijkbaar met Abraham zelf (Gen. 17:5-14). Lukas beschrijft dit moment bij Johannes' geboorte: vreugde en verwondering in de hele omgeving. Want God had Zich zichtbaar ontfermd over Zacharias en Elizabet, die menselijkerwijs geen kinderen meer konden krijgen.

 Lees Lukas 1:57-66

Besprek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

In Lukas 1:63 krijgt Johannes een naam die niet uit de familie komt, maar rechtstreeks van God. Waarom wil God zijn naam bepalen en waarom benadrukt Lukas dit?

DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Abram werd Abraham genoemd (Gen. 17:5), Jakob werd Israël genoemd (Gen. 32:28), en Simon werd Petrus genoemd (Joh. 1:42). Wat zegt dit over hoe God namen gebruikt, waaronder Zijn eigen Naam JHWH "Ik ben/Ik zal zijn" (Ex. 3:14)?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Als God jou een "nieuwe naam" zou geven die laat zien hoe Hij in jouw leven werkt, welk woord of welke eigenschap zou dat dan zijn, en hoe zou je dat meer zichtbaar kunnen maken?

REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

In Genesis 39:3 en Lukas 1:66 zagen anderen dat God met Jozef en Johannes was. Wanneer heb jij zelf ervaren dat mensen aan jou merkten dat God met je was, en wat deed dat met jou?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Omdat Zacharias zelf niet kon spreken, ging iedereen er van uit dat het kind (de eerste zoon) de naam van de vader zou krijgen. Dit was gewoon in de Joodse cultuur van die tijd. Elisabet wilde echter, tegen de verwachting in, een andere naam, die Gabriël had gegeven: Johannes. Verbaasd door deze onverwachte naam keek men Zacharias aan. In tegenstelling tot toen hij Gabriël niet wilde geloven, nam hij nu wél de beslissing om Gabriël te geloven door het kind Johannes te noemen. Hij week af van de traditie en nam een stap in geloof. Na deze geloofsdaad liet God de stomheid van Zacharias wegnemen. Dit werd een wonderlijk teken voor Zacharias en voor alle omstanders dat Johannes werkelijk door God gebruikt zou gaan worden.

Diepgang

In sommige culturen, zeker vroeger, waren namen veel meer dan een roepnaam, ze droegen vaak de familienaam door of waren een omschrijving van het karakter van het kind, soms zelf profetische bedoeld. In de bijbel zien we dit vaak terug, bij zowel mensen als door God. Ook in Lukas 1: *Zacharias* betekent "de HEER herinnert", en in Luk. 1:72-73 zingt hij dat God "Zich Zijn heilig verbond heeft herinnerd". *Elizabet* betekent "God is mijn eed", en in Luk. 1:25 erkent zij dat de HEER haar "gunst" bewezen heeft (aan Zijn eed gehouden heeft). *Johannes* betekent "de HEER is genadig", precies zoals Gabriël zei in Luk. 1:13 en ook precies wat de mensen bevestigen in vers 58. Samen vertellen hun namen dus het verhaal van dit hoofdstuk: God herinnert Zijn verbond, Hij houdt Zich aan Zijn belofte (eed), en Hij schenkt Zijn genade.

Andere Bijbelse voorbeelden laten zien dat een nieuwe naam vaak een nieuwe identiteit en roeping markeert. Zo wordt Jezus genoemd: *Immanuël* ("God met ons", Jes. 7:14) en *Jezus* ("de HEER redt", Matt. 1:21). God is Zelf onder de mensen gekomen om redding te brengen. *Abram* ("verheven vader") werd *Abraham* ("vader van vele volken", Gen. 17:5) en dat is hij ook geworden. *Jakob* ("hielgrijper/bedrieger") werd *Israël* ("strijder met God", Gen. 32:28), een naam die zijn volk verder zou dragen als blijvende identiteit. *Simon* ("hij hoort") werd *Petrus* ("rots", Joh. 1:42), een fundament binnen de gemeente.

Ook wij hebben een nieuwe naam ontvangen. In Openbaring 2:17 belooft Jezus: "Wie overwint, zal Ik een witte steen geven met daarop een *nieuwe naam*, die niemand kent behalve hij die hem ontvangt." Ook wij hebben een *nieuwe identiteit* en nieuwe roeping en worden hernoemd *naar Zijn Naam* (Hand. 11:26: "Christenen"). Wij zijn bij ons wedergeboorte niet meer wie wij waren, we worden een nieuw persoon, met een nieuwe persoonlijkheid, een nieuwe roeping en daar hoort een nieuwe naam bij.

2) LUK. 1:67-80: DE LOFZANG VAN ZACHARIAS (BENEDICTUS)

Net als bij Maria breekt ook Zacharias uit in een lofzang, nadat hij Gods genade heeft ervaren. Deze lofzang staat bekend als de *Benedictus*, net als het *Magnificat* van Maria een verwijzing naar de eerste woorden van de lofzang "Geprezen ...". In die tijd waren lofzangen vooral eenvoudig, vaak half gezongen en half gesproken, soms begeleid door harp, lier of fluit, gemakkelijk mee te zingen, een beetje zoals een psalmliederen vandaag. Dit was de gebruikelijke manier waarop lof en dank tot God werden gebracht in Israël, zoals bij feesten, overwinningen, geboortes of tijdens de tempeldienst.

 Lees Lukas 1:67-80

Besprek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Welke twee profetieën spreekt Zacharias uit, wanneer hij wordt vervuld met de Heilige Geest?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Op welke manier kun jij in jouw omgeving een "voorbereider" zijn die mensen wijst op de redding door Jezus en het komende oordeel?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

In de verzen 78-79 spreekt Zacharias over het licht dat opgaat in duisternis. Op welke manieren, denk je, is deze profetie vervuld of zal deze nog tot vervulling komen?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Welke woorden uit de Benedictus lofzang raken jou persoonlijk het meest, en waarom?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Zacharias' woorden zijn niet slechts zijn eigen woorden, ze zijn door de Heilige Geest gestuurd en we kunnen ze dus als waar en profetisch beschouwen. Hij begint met dat de vervulling van een eeuwenoude belofte is gekomen: de Messias. Hij is de "hoorn" van zaligheid uit het huis (familie) van David. De hoorn is een bekend oud-Joodse metafoor voor de "kracht" van iets, zoals de kracht van een dier in

het hoorn zit. Zo ook is de komende Messias de kracht die ons de zaligheid brengt. Deze *zaligheid* die komt door de Messias is volgens de lofzang het volgende:

- De verlossing en bevrijding van de vijanden (v. 71)
- De vervulling van beloften aan de aartsvaderen (v. 72-73)
- Dat wij de HEER gaan dienen zonder vrees, op een heilige manier, de rest van ons leven (v. 74-75)
- De Messias zal verschijnen aan de mensen en ze redden van het kwaad en de eeuwige dood (v. 79)
- De Messias zal ons ertoe bewegen te wandelen volgens Gods wil (v. 79)

Het tweede deel van de profetie gaat over Johannes de Doper, de laatste en grootste profeet tot aan Jezus:

- Hij zal een profeet worden genoemd en mensen voorbereiden op de komst van de Messias (v. 76)
- Hij zal de mensen laten zien hoe de vergeving van zonden zal plaatsvinden: door de genade die God aan de mens heeft geschonken, door de Messias (v. 77-78)

Diepgang

De Bijbel gebruikt heel vaak beelden en symbolen, deze dragen een veel vollere betekenis dan alleen letterlijke woorden ("*a picture paints a thousand words*"). Zo ook kan de profetie van Zacharias over "*van de duisternis naar het licht*" meerdere vervullingen kennen. De Bijbel zelf onderbouwt dit:

- Letterlijk (licht/duisternis): Gen. 1:2-4: "... duisternis lag over de oervloed ... en God zei: Laat er licht zijn!"
- Moreel (goed/kwaad): Jesaja 5:20: "Wee hun die het kwaad goed noemen en het goede kwaad; die duisternis voorstellen als licht en licht als duisternis."
- Kennis (waarheid/leugen): 2 Kor. 4:6: "God ... heeft in onze harten geschenken om ons te verlichten met de kennis van Zijn heerlijkheid."
- Profetie over Jezus (Hij is het Licht, de wereld de duisternis): Johannes 12:46: "Ik ben als een licht in de wereld gekomen, opdat ieder die in Mij gelooft, niet in de duisternis blijft."

3) LUK. 2:1-7: DE GEBOORTE VAN JEZUS

Lukas laat zien dat Jezus' geboorte plaatsvond in een specifieke en een belangrijke tijd: onder keizer Augustus, tijdens een volkstelling (rond 5-4 v.Chr.). Voor Jozef en Maria betekende dit dat ze van Nazareth naar Bethlehem moesten reizen. Terwijl de keizer zijn rijk regeert en alles onder controle wil brengen, werkt God op een heel andere manier: in stilte en eenvoud. De Messias komt niet in een paleis, maar wordt geboren in een stal en gelegd in een voerbak.

 Lees Lukas 2:1-7

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom benadrukt Lukas dat Jozef uit het huis van David komt, terwijl hij niet de biologische vader van Jezus is? Wat wil Lukas hiermee duidelijk maken?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Wat betekent het voor jou dat de Redder van de wereld niet in macht en pracht kwam, maar in nederigheid en kwetsbaarheid? In welke gebieden van je leven kun jij daar meer voorbeeld aan nemen?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

We weten inmiddels dat Lukas details noemt om de vervulling van Gods plan door Jezus te onderbouwen. Waarom benadrukt hij expliciet "Bethlehem, het huis en de stad van David"?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Heb jij wel eens meegemaakt dat je juist vanuit een positie van nederigheid en kwetsbaarheid mooie dingen hebt zien gebeuren?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Lukas benoemt details als namen van personen van regeerders en de plaatsen. Er is geen onafhankelijk bewijs voor een rijk-wijde volkstelling waarbij iedereen naar zijn eigen stad moest terugkeren. Augustus hield wél meerdere volkstellingen binnen het rijk. Lukas' beschrijving wijkt af van de gebruikelijke praktijk, maar dat sluit niet uit dat er een bijzondere regeling in Judea of Syrië gold. In de vroege kerk werd Lukas' verslag zonder bezwaar overgenomen. Er is geen aanwijzing dat men destijds vraagtekens zette bij zijn beschrijving. Dit lijkt erop te wijzen dat zij wél op de hoogte waren van deze volksregistratie. Bovendien is er vaker zulke kritiek op de Bijbel geweest, waarna na opgravingen toch is gebleken dat de Bijbel wel degelijk gelijk had. Zo werd het bestaan van Ninevé lang ontkracht, en is het inmiddels opgegraven.

Jozef was afkomstig uit Bethlehem en stamde af van David ("het huis van David"). Volgens de Romeinse registratieplicht moest hij zich in zijn eigen familieplaats inschrijven. Maria, zijn ondertrouwde vrouw, ging met hem mee. In de Joodse wet gold dat een kind wettelijk tot de lijn van de vader behoorde. Daarmee werd Jezus niet alleen bovennatuurlijk geboren uit Maria, maar ook juridisch gerekend tot het huis en geslacht van David door Jozef (zie ook Matt. 1:1-16). Zo maakt Lukas duidelijk dat Jezus rechtens de Messias uit Davids lijn is, zelfs als Hij niet de biologische zoon van Jozef is.

Diepgang

Bethlehem (*Beit Lechem* = "huis van brood"), ook wel *Efratha* genoemd ("vruchtbaar," o.a. in Gen. 35:16), was klein en onbeduidend, zo'n tien kilometer van Jeruzalem. Toch heeft dit dorp een bijzondere plek in Gods plan: Rachel stierf er (Gen. 35:19), Ruth trouwde er met Boaz en werd zo de overgrootmoeder van David (Ruth 4:17-22), en David zelf werd er geboren en gezalfd tot koning (1 Sam.

16:1). Een klein dorp met een rijke geschiedenis en een nog grotere toekomst, want de profeten hadden aangekondigd dat juist dáár de Messias geboren zou worden:

- Micha 5:1 (HSV) En u, Bethlehem-Efratha, al bent u klein om te zijn onder de duizenden van Juda, uit u zal Mij voortkomen Die een Heerser zal zijn in Israël. Zijn oorsprongen zijn van oudsher, van eeuwige dagen af.
- 2 Samuël 7:12-13 (HSV) Wanneer uw (David) dagen voorbij zijn en u met uw vaderen ontslapen bent, zal Ik uw nakomeling na u, die uit uw lichaam voortkomt, doen opstaan en Ik zal zijn koningschap bevestigen. Die zal voor Mijn Naam een huis bouwen, en Ik zal de troon van zijn koningschap voor eeuwig bevestigen.
- Jesaja 11:1 (HSV) Want er zal een Twijgje opgroeien uit de afgehouden stronk van Isaï (vader van David), en een Loot uit zijn wortels zal vrucht voortbrengen.

Lukas verbindt Jezus' geboorte bewust aan Bethlehem en aan Davids huis, om te laten zien dat Jezus niet toevallig dáár kwam, maar dat Hij de vervulling is van eeuwenoude profetieën en de beloofde Messias.

4) LUK. 2:8-14: DE AANKONDIGING AAN DE HERDERS

Terwijl Jozef en Maria hun kind neerleggen in een kribbe, zijn herders in de nacht aan het werk. Geen koningen of priesters, maar gewone mensen zijn de eersten die het horen: de Messias is geboren. Dat vormt een scherp contrast met Johannes: zijn komst werd aangekondigd op de hoogste plaats, in de tempel, te midden van priesters en hooggeplaatsten. Jezus' komst daarentegen wordt bekendgemaakt in een klein dorp, aan eenvoudige herders op het veld. De overgang van oud naar nieuw is begonnen, de komst van de Messias wordt niet opgemerkt door de religieuze autoriteiten, maar wel door herders en simpele mensen. Een teken aan de wand: dit zal kenmerkend blijven gedurende het leven van Jezus...

 Lees Lukas 2:8-14

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Waarom denk je dat God Johannes geboren laat worden rondom de hoogste plaats (de tempel), onder de hoogste mensen (priesters) van Israël en Jezus in een klein dorpje, in aanwezigheid van simpele herders?

TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Waar in je leven merk je dat je meer bezig bent met je eigen positie of gelijk, dan met het dienen van anderen als een herder?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Welke momenten uit Jezus' leven kun je bedenken die hetzelfde patroon laten zien: dat Hij niet door de religieuze leiders werd opgemerkt, maar juist bij de eenvoudigen en verachten herkenning vond?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Kun je een situatie noemen waarin je ervoor koos te dienen in plaats van je positie te verdedigen, en wat bracht dat teweeg?

Toelichting studieleider

Interpretatie

Herders stonden in die tijd vaak laag aangeschreven, soms zelfs als onrein of onbetrouwbaar. Toch zijn juist zij de eersten die de boodschap van de geboorte van de Messias ontvangen. Dat staat in scherp contrast met Johannes, wiens komst werd aangekondigd in de tempel van Jeruzalem, te midden van priesters en wetgeleerden. Lukas laat zo zien dat God een overgang markeert: niet de hoogsten en machtigen, maar eenvoudige mensen worden aangesproken en betrokken bij Zijn plan. Dit patroon zien we ook terug in Jezus' leven: Hij trok zich niet vooral op aan de elite, maar zocht eenvoudige mensen en zelfs beruchte zondaars op. Zelf zei Hij: "Gezonde mensen hebben geen dokter nodig, maar zieken." God komt niet voor wie zichzelf goed genoeg vinden, maar voor wie Hem nodig hebben. Hij zoekt herders over Zijn mensen, onder de simpele arbeiders.

Diepgang

Lukas laat vanaf het begin zien dat Jezus niet allereerst erkend wordt door de religieuze elite, maar door gewone en vaak verachte mensen. Dit patroon loopt door heel zijn bediening heen:

- Roeping van discipelen: Jezus kiest vissers, een tollenaar en eenvoudige mensen, niet de Schriftgeleerden of priesters (Luk. 5:27-32).
- Gelijkenis van de verloren zoon: de jongste, 'verloren' zoon wordt omarmd, terwijl de oudste morrend buiten blijft (Luk. 15:11-32).
- Genezing van zieken en onreinen: melaatsen, blinden en verlamden herkenden Hem en riepen om hulp, terwijl de leiders Hem afwezen (Luk. 17:11-19).
- Ontmoeting met Zacheüs: een verachte tollenaar wordt door Jezus opgezocht en gered (Luk. 19:1-10).
- Kinderen: Jezus neemt kinderen in de armen en zegt dat juist zij het Koninkrijk binnengaan, terwijl de discipelen hen wilden wegsturen (Luk. 18:15-17).
- Niet-acceptatie door de leiders: vlak voor Zijn intocht en lijden veroordeelt Jezus de Farizeeën en Schriftgeleerden, omdat zij Hem niet erkennen en het volk misleiden (Luk. 19:45-20:19).

Jezus wordt steeds opnieuw niet erkend door de hoogsten, maar wel door de eenvoudigen, de afhankelijksten en zelfs door buitenstaanders. Dat bevestigt het patroon dat al zichtbaar was bij Zijn geboorte: niet de priesters in de tempel, maar herders op het veld herkennen Gods reddingswerk.

5) LUK. 2:15-20: DE HERDERS BEZOEKEN JOZEF, MARIA EN JEZUS

De engelenzang op het veld laat een diepe indruk achter. Hemelse heerlijkheid is zojuist zichtbaar geworden aan eenvoudige herders. Dit is een ervaring die ze nooit meer zullen vergeten. Lukas laat ons zien hoe deze simpele herders ergens op een veld bij een klein dorp omgaan met een buitengewone boodschap.

 Lees Lukas 2:15-20

Bespreek samen één of meerdere vragen, hoe spreekt deze tekst tot jou?

 INTERPRETATIE: WAT ZEGT DEZE TEKST NOU EIGENLIJK?

Wat is de reactie van de herders, na de engelen te hebben gezien en na Jezus te hebben gezien? Hoe laat dit zien wat het geloof inhoudt?

 TOEPASSING: HOE PAS IK DIT TOE IN MIJN LEVEN?

Wat kunnen wij leren van de houding van de herders en van Maria: direct in actie komen, maar ook stil overdenken? Hoe ziet dat er praktisch uit in jouw dagelijks leven?

 DIEPGANG: WELKE INZICHTEN ZITTEN ER IN DEZE TEKST?

Waarom denk je dat de eerste getuigen van Jezus' geboorte herders waren, en dat Maria deze woorden in haar hart bewaarde? Welke geestelijke les kunnen wij daaruit trekken?

 REFLECTIE: HOE GA IK HIERMEE OM?

Kun jij een moment herinneren in je geloofsleven waarbij jij gelijk in actie kwam, of juist diep tot overdenking ging?

Toelichting studieleider

Interpretatie

De herders reageren meteen: ze gaan op weg, zien dat alles precies zo is als de engel had gezegd, en vertellen het door. Maria daarentegen reageert anders: zij bewaart (*syntēreō*) en overdenkt (*symballō*) alles in haar hart. Het eerste woord betekent vasthouden en zorgvuldig bewaren; het tweede wijst op nadenken, vergelijken en de puzzelstukjes bij elkaar leggen. Ze begreep nog niet alles, maar ze hield het vast in geloof. Lukas schildert zo twee kanten van geloof: het actieve getuigen van de herders en het stille bewaren van Maria. Beide zijn waardevol en horen bij ons leven met God.

Diepgang

Lukas laat zien dat Gods redding niet begint bij de grootsten, maar bij wie klein is in de ogen van de wereld. Dat zien we bij de herders die direct getuigen en bij Maria die in stilte de woorden in haar hart bewaart. Beide reacties horen bij een gezond geloofsleven: lofprijzen en delen, maar ook stil bewaren en overdenken.

- David: ook een herder, door God gekozen boven zijn aanzienlijke broers (1 Sam. 16).
- Ezechiël 34: God belooft Zelf een Herder te zijn voor zijn volk.
- 1 Kor. 1:27: God kiest het dwaze van de wereld om het wijze te beschamen.
- Daniël en Jozef: kregen visioenen en dromen die ze niet volledig begrepen, maar die zij toch bewaarden en overdachten (Dan. 7:28; Gen. 37).

SAMENVATTING

Lukas laat zien hoe God zijn plan vervult, niet door macht of status, maar door geloof en nederigheid. De verwachting uit het Oude Testament gaat over in werkelijkheid: Johannes wordt geboren als voorloper en krijgt van God de naam die "genade" betekent, terwijl Zacharias profeteert dat de Messias verlossing en licht zal brengen. Daarna beschrijft Lukas de geboorte van Jezus: niet in een paleis, maar in een stal in Bethlehem, de stad van David, als vervulling van de profetieën. Opvallend genoeg verschijnt de hemel niet in de tempel of bij de leiders, maar bij herders op het veld. Zij reageren direct in geloof en vertellen het goede nieuws verder, terwijl Maria alles in haar hart bewaart en overdenkt. Samen laten zij zien dat geloof zowel actief getuigend als stil overdenkend kan zijn. Zo wordt duidelijk dat Gods Koninkrijk gebouwd wordt door nederigheid en dienstbaarheid, niet door menselijke macht.

GEBEDSSUGGESTIES

Hieronder vind je een aantal gebedssuggesties uit deze studie. Voor wie dat helpend vindt, kan het een manier zijn om stil te staan bij wat besproken is. Dat kan alleen of samen, tijdens of na de studie. Voel je vrij om ermee te doen wat past.

- *Heer, dank U dat U ons een nieuw mens maakt in Christus, met een nieuwe unieke naam*
- *Vader, vul ons met lofprijzing zoals Zacharias, en laat ons leven getuigen van U*
- *Heere Jezus, leer ons dezelfde weg van nederigheid te gaan in ons dagelijks leven als U.*
- *God, open onze ogen om Uw vrede en heerlijkheid te zien.*
- *Heer, maak ons zoals de herders die met vreugde getuigden, en als Maria die Uw woorden bewaarde in haar hart, zodat ons geloof rijk en diep wordt.*